

УДК 330.117:658

DOI: <https://doi.org/10.46644/2708-1834/2020-02.3>**Гринько Т.В.**доктор економічних наук, професор,
*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара***Гвініашвілі Т.З.**кандидат економічних наук
*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара***Gryngo Tetiana, Gviniashvili Tetiana**
Oles Honchar Dnipro National University

МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

THE MECHANISM OF FUNCTIONING OF BUSINESS ENTITIES IN THE CONTEXT OF THE COUNTRY'S ECONOMICAL SECURITY

У статті розглянуто основні проблеми та фундаментальні специфічні особливості функціонування суб'єктів підприємництва. Доведено, що сучасні тенденції єдиного економічного простору обумовлюють необхідність удосконалення парадигми економічної безпеки країни, яка поєднує у собі можливості самостійного розвитку суб'єктів підприємництва. Обґрунтовано, що ефективність функціонування суб'єктів підприємництва забезпечується за рахунок цілеспрямованого управління ними. Запропоновано механізм управління суб'єктами підприємництва, який містить у собі комплекс попереджувальних управлінських рішень і конкретних дій щодо здійснення змін і використання нових можливостей в умовах постійних економічних зрушень макро-, мезо- і мікросередовища.

Ключові слова: суб'єкт підприємництва, економічна безпека, механізм управління, механізм функціонування, розвиток, ефективність.

В статье рассмотрены основные проблемы и фундаментальные специфические особенности функционирования субъектов предпринимательства. Доказано, что современные тенденции единого экономического пространства обуславливают необходимость совершенствования парадигмы экономической безопасности страны, которая сочетает в себе возможности самостоятельного развития субъектов предпринимательства. Обосновано, что эффективность функционирования субъектов предпринимательства обеспечивается за счет целенаправленного управления ими. Предложен механизм управления субъектами предпринимательства, который включает в себя комплекс предупредительных управленческих решений и конкретных действий по осуществлению изменений и использования новых возможностей в условиях постоянных экономических сдвигов макро-, мезо- и микросреды.

Ключевые слова: субъект предпринимательства, экономическая безопасность, механизм управления, механизм функционирования, развитие, эффективность.

The article considers the main problems and fundamental specific features of the functioning of business entities. It is proved that entrepreneurship is an internal mechanism of socio-economic development of a society that can become a key factor in the formation of a competitive environment and an effective structure of the national economy, growth in the production of goods and services, ensuring rational employment of the population and solving important social problems, which ultimately raises the level of economic security of the country as a whole. Current trends in the single economic space necessitate the improvement of the paradigm of economic security of the country, which combines the possibility of independent development of business entities with their simultaneous cooperation in priority areas with rational state regulation of the business sector. Proceeding from this, the article developed a mechanism for the functioning of business entities in the context

of the country's economic security, which takes into account the orientation, tension and flexibility of the impact of the management system to achieve the best possible qualitative and quantitative results of the functioning of business entities. In addition, the article substantiates that the efficiency of the functioning of business entities is ensured by their efficient management, as a result of which a management mechanism for business entities in the context of economic security is proposed, which includes a set of preventive management decisions and specific actions to implement changes and use new opportunities in conditions of constant economic shifts of macro, meso and microenvironments. Based on a systematic approach, the management of a business entity is presented as a combination of two interacting subsystems: the subject (control subsystem) and the object (managed subsystem) of management, which are constantly exposed to environmental factors. The managed subsystem of the mechanism for managing business entities is considered in a matrix form by allocating an object of management depending on the level of solving problems and the orientation of the support components, the relationship of which is presented using standards, key performance indicators and the difference between the existing and required state, which are displayed in the efficiency plans and development. In turn, the development of a business entity is presented as a multi-level, continuous process of changes that reflects its ability to achieve its goals, while maneuvering with limited resources and capabilities under the influence of external and internal environmental factors.

Key words: business entity, economic security, management mechanism, mechanism of functioning, development, efficiency.

Вступ. Зміни суспільства неминуче пов'язані з трансформацією стану та розвитку будь-яких систем, і в першу чергу, таких як: соціальної, політичної, правової та економічної. На кожному історичному етапі виникають нові умови та вимоги до функціонування кожної з них. Сучасна наукова думка веде пошук альтернативних парадигм розвитку суспільства, констатуючи факт зниження ефективності існуючих механізмів управління [6, с. 70]. Як відомо, підприємництво – це внутрішній механізм соціально-економічного розвитку суспільства, що здатне стати ключовим фактором формування конкурентного середовища та ефективної структури національної економіки, зростання обсягів виробництва товарів і послуг, забезпечення раціональної зайнятості населення та вирішення важливих соціальних проблем, що в кінцевому підсумку підвищує рівень економічної безпеки країни в цілому [2, с. 112]. Отже, підприємництво значно впливає на рівень економічної безпеки країни і, у той же час, найбільш чутливо реагує на зміни зовнішнього середовища. За сучасних умов, ефективне функціонування суб'єктів підприємництва значно залежить від впливу зовнішнього бізнес-середовища, яке сьогодні відрізняється винятковою рухливістю та постійною

мінливістю, що істотно ускладнює підприємницьку діяльність.

Постановка проблеми. Сучасні світові тенденції і існуючі внутрішні бар'єри розвитку обумовлюють необхідність формування нового, більш складного етапу економічних змін, фокус яких повинно бути спрямовано на вирішення проблем пов'язаних з техніко-економічними змінами, політичними, соціальними тощо. Отже, багатогранність, неоднорідність та суперечливість процесів інституційних і технологічних перетворень в Україні, зміна природи та джерел формування конкурентних переваг національної економіки, заострення конкуренції на внутрішніх і зовнішніх ринках обумовлюють актуальність вирішення питань, пов'язаних з формуванням ефективного механізму функціонування суб'єктів підприємництва в контексті економічної безпеки країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні та практичні питання, щодо організації економічної безпеки висвітлені в наукових дослідженнях багатьох українських вчених таких як О. Арефєва, Т. Клебанова, А. Козаченко, Т. Кузенко, С. Лобунської, В. Мунтіяна, В. Пономаренко, С. Шкарлет, І. Цигиліук, О. Ястремської та ін. Питання, пов'язанні з забезпе-

ченням розвитку суб'єктів підприємництва в контексті економічної безпеки розглядаються і досліджуються в роботах таких авторів, як М. Афанасьєва, О. Березіна, О. Іванілова, І. Мойсеєнко, З. Варналія, Н. Кравчук, Г. Новицького, Л. Пашнюк, А. Берлач та ін. Проте, з метою удосконалення і активізації всіх інструментів забезпечення розвитку суб'єктів підприємництва в контексті економічної безпеки країни, окремі аспекти потребують подальшого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Кардинальні зміни в економіці, умовах функціонування суб'єктів підприємництва та посилення їх взаємозалежності, зумовлюють потребу концептуального переосмислення підходів, формування нового бачення мотивів і цілей підприємництва. Так, в концепціях корпоративного управління, стратегічного менеджменту, корпоративної соціальної відповідальності та етики підприємництва концентрується увага на необхідність пошуку таких стратегічних позицій, які забезпечують ефективне функціонування суб'єкта підприємництва, дозволяючи отримувати істотні вигоди, і таким чином робити внесок в ефективність досягнення його місії [14, с. 65]. Підприємство важливо розглядати як багатовимірне соціально-економічне явище, в основі якого лежить економічно незалежна діяльність юридичних або фізичних осіб, що здійснюється з метою досягнення комерційного успіху й об'єднує трудові, матеріальні та фінансові ресурси для виробництва та реалізації товарів або надання послуг на ринку в умовах конкуренції [3, с. 14]. Крім того, підприємство слід розглядати як особливий вид економічної діяльності, відмінні ознаки якого обумовлені специфікою суб'єкта, об'єкта, предмета, мети та характерними особливостями її здійснення.

Суб'єктом є підприємець, що володіє певними економіко-культурними орієнтаціями та здібностями. Об'єктом виступає товар або послуга, що пропонуються на ринку. Предметом даного виду діяльності є різноманітні економічні відносини, що виникають під час її здійснення в процесі

формування зв'язків у внутрішньому середовищі та взаємодій з бізнес-середовищем. Мета – задоволення попиту та потреб споживачів, досягнення суспільної вигоди за рахунок збільшення доданої цінності (вартості) і отримання підприємницького доходу на основі формування справедливих і взаємовигідних зв'язків у внутрішньому та зовнішньому середовищі, які забезпечують успішне вдосконалення організації господарської діяльності та раціональне використання ресурсів. Разом з тим важливо розуміти, що підприємство виступає як складна, багаторівнева система, орієнтована на конструювання успішної конкурентної поведінки за рахунок використання ресурсів внутрішнього та зовнішнього середовища.

До фундаментальних специфічних особливостей функціонування суб'єктів підприємництва, безперечно можна віднести:

- приватну власність на засоби здійснення трудової діяльності;
- свободу прийняття економічних рішень щодо цієї власності;
- цілеспрямовані зусилля суб'єкта підприємства, спрямовані на отримання максимальної вигоди від використання цих двох ресурсів.

Як наслідок взаємодії перерахованих факторів виникають: повна особиста відповідальність за прийняті рішення, ризики матеріальних і нематеріальних втрат і право на отримання прибутку.

Теорія підприємництва, як одне з найскладніших суспільних явищ, здолала декілька історичних етапів розвитку, відображаючи актуальні для кожного часу існування людського суспільства найбільш гострі проблеми та питання. Сучасний етап розвитку суспільства вважається прихильниками теорії Д. Белла, «постіндустріальним» або «інформаційним» та має суттєві відмінності не тільки в економічній, але і в соціальній і політичній системах від попередніх етапів [16].

Глобальні економічні процеси, з одного боку, нівелюють роль особистості підприємця, ускладнюють інноваційні процеси, з іншого боку, відкривають перед найактивні-

шими підприємцями нові ринки [4, с. 76]. Змінюються умови та характер інвестицій, розширюються можливості переміщення капіталу поряд з посиленням конкуренції у фінансовій сфері [1].

За рахунок поширення міжнародного франчайзингу й аутсорсингу створюються нові умови для розвитку малого та середнього бізнесу [13, с. 30]. Інтернаціоналізація виробництва, капіталу, обміну товарами і послугами веде до формування міжнародної інформаційно-організаційної інфраструктури [7, с. 26].

Нові виклики та особливості сучасного суспільства створюють передумови для розробки нових ефективних механізмів функціонування суб'єктів підприємництва. Ефективність підприємництва в сучасних умовах все більше залежить від компетентності та професіоналізму в сфері організації та управління складними економічними процесами, інформованості про сучасні напрямки зміни ринків, здатності узагальнення, аналізу та систематизації різнопланової інформації, вміння швидкого прийняття гнучких управлінських рішень та їх коригування.

Говорячи про постійні трансформації національних інтересів в аспекті економічної безпеки країни при взаємодії суб'єктів підприємництва виникає ряд обставин. Прагнення до реалізації економічних інтересів суб'єктами підприємництва є стимулом до здійснення тієї чи іншої господарської діяльності. Самі суб'єкти підприємництва перебувають у стані суперництва та конкурентної боротьби один з одним, що проявляється у формі [11, с. 95]:

– конкурентного співробітництва (кооперації), без якого неможливо позитивне еволюціонування будь-якої діяльності;

– жорсткого конкурентного протистояння, покликаного досягти власні інтереси.

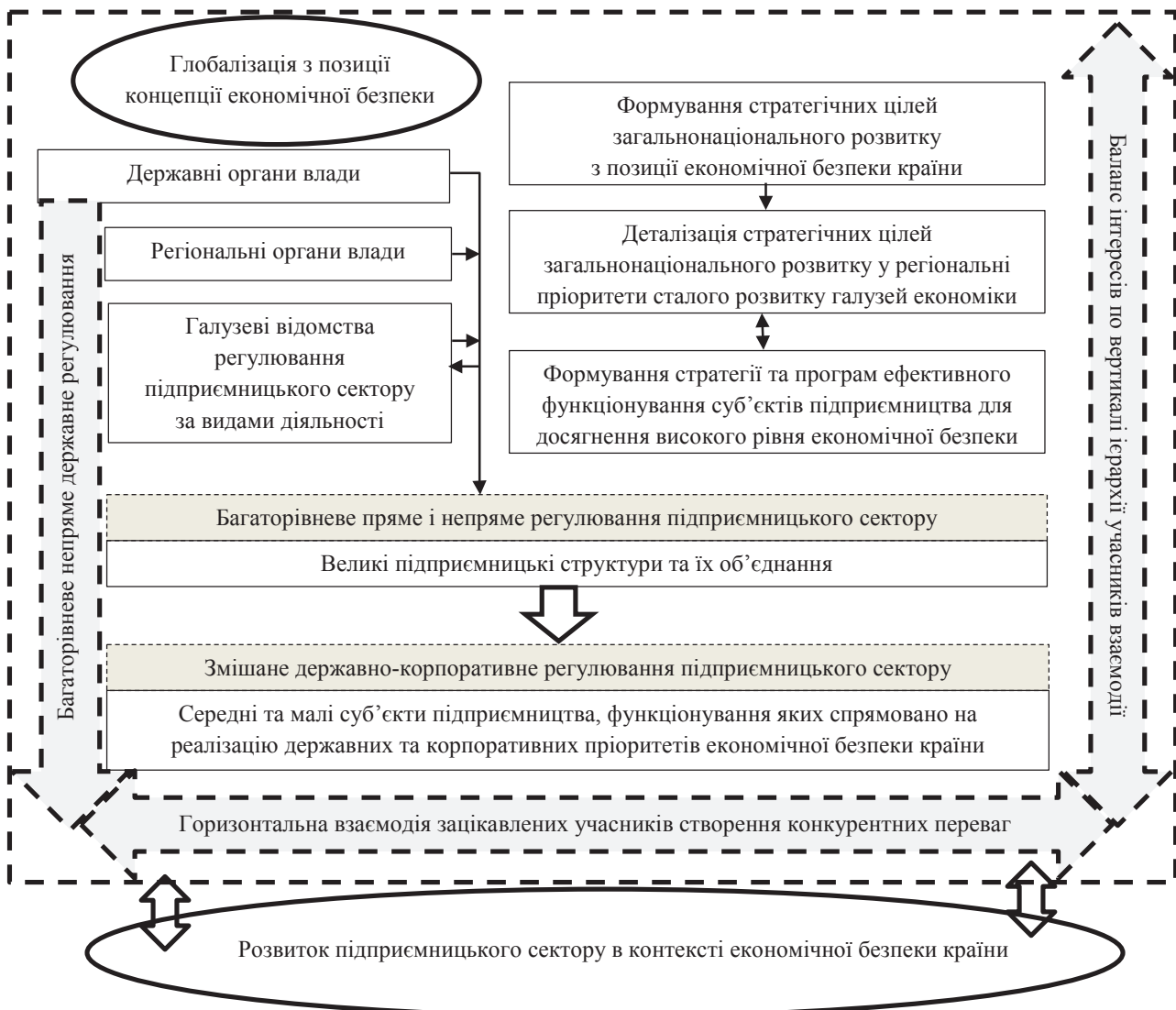
Перший варіант передбачає спільне існування, тобто в процесі взаємодії спочатку присутній компроміс між взаємодіючими суб'єктами підприємництва, які поважають економічні інтереси один одного. Другий варіант взаємодії сторін характеризується

відсутністю відповідності економічних інтересів одного суб'єкта підприємництва до іншого. Відповідно, господарська діяльність кожного із взаємодіючих суб'єктів підприємництва спрямована на отримання прибутку та слідування власним економічним інтересам без прийняття компромісних рішень.

Проте, національні інтереси в аспекті економічної безпеки країни являють собою сукупність економічних інтересів суб'єктів підприємництва [9, с. 119]. Отже сучасні тенденції єдиного економічного простору обумовлюють необхідність удосконалення парадигми економічної безпеки країни, яка поєднує у собі можливості самостійного розвитку суб'єктів підприємництва з одночасною їх співпрацею за пріоритетними напрямками діяльності з раціональним державним регулюванням підприємницького сектору. Механізм функціонування суб'єктів підприємництва в контексті економічної безпеки країни наведено на рис. 1.

Ефективність функціонування суб'єктів підприємництва, на нашу думку, залежить від орієнтованості, напруженості, гнучкості впливів керуючої системи по досягненню найкращим чином певних якісних і кількісних результатів. Іншими словами, необхідне прийняття зважених, обґрунтованих, узгоджених рішень на всіх рівнях (корпоративному, діловому, функціональному, операційному) і у всіх сферах управління (стратегічного, поточного та оперативного управління), а також в області самоменеджменту. У зв'язку з цим вирішення проблеми забезпечення ефективності функціонування суб'єктів підприємництва можливо за рахунок цілеспрямованого управління ними. Таким чином виникає завдання розробки механізму управління суб'єкта підприємництва (рис. 2).

У загальному вигляді під управлінням розуміється елемент, функція організованих систем різної природи (біологічних, соціальних, технічних), що забезпечує збереження їх певної структури, підтримку режиму діяльності, реалізацію їх програм [15, с. 260]. Виходячи з такого широкого трактування, можна зробити висновок, що

Рис. 1. Механізм функціонування суб'єктів підприємництва в контексті економічної безпеки країни

управління може бути застосовано для всіх без винятку сфер та видів діяльності, де забезпечуються цілеспрямованість, узгодженість і координація руху складових частин системи [17], отже, і щодо ефективності функціонування суб'єктів підприємництва. Для розкриття специфічних особливостей, структури, рівнів і цілей функціонування суб'єктів підприємництва деталізуємо семантичні компоненти основних використовуваних понять в ньому, таких як: суб'єкт і об'єкт управління, галузі управлінського впливу, функції управління, результат, вимір, стандарти, стратегії розвитку.

З позицій системного підходу функціонування суб'єктів підприємництва пред-

ставлено як сукупність двох взаємодіючих підсистем: суб'єкта (керуючої підсистеми) і об'єкта (керованої підсистеми) управління, які піддаються постійному впливу факторів та зміни умов зовнішнього макро- і мікроточення.

Суб'єкт управління характеризується багаторівненністю, оскільки може бути деталізований на національному, галузевому, регіональному, міському рівні та безпосередньо менеджментом суб'єкта підприємництва. Останній виступає в якості домінуючого фактору управлінського впливу. Багатоцільовий характер функціонування суб'єктів підприємництва зумовлює використання суб'єктами управління

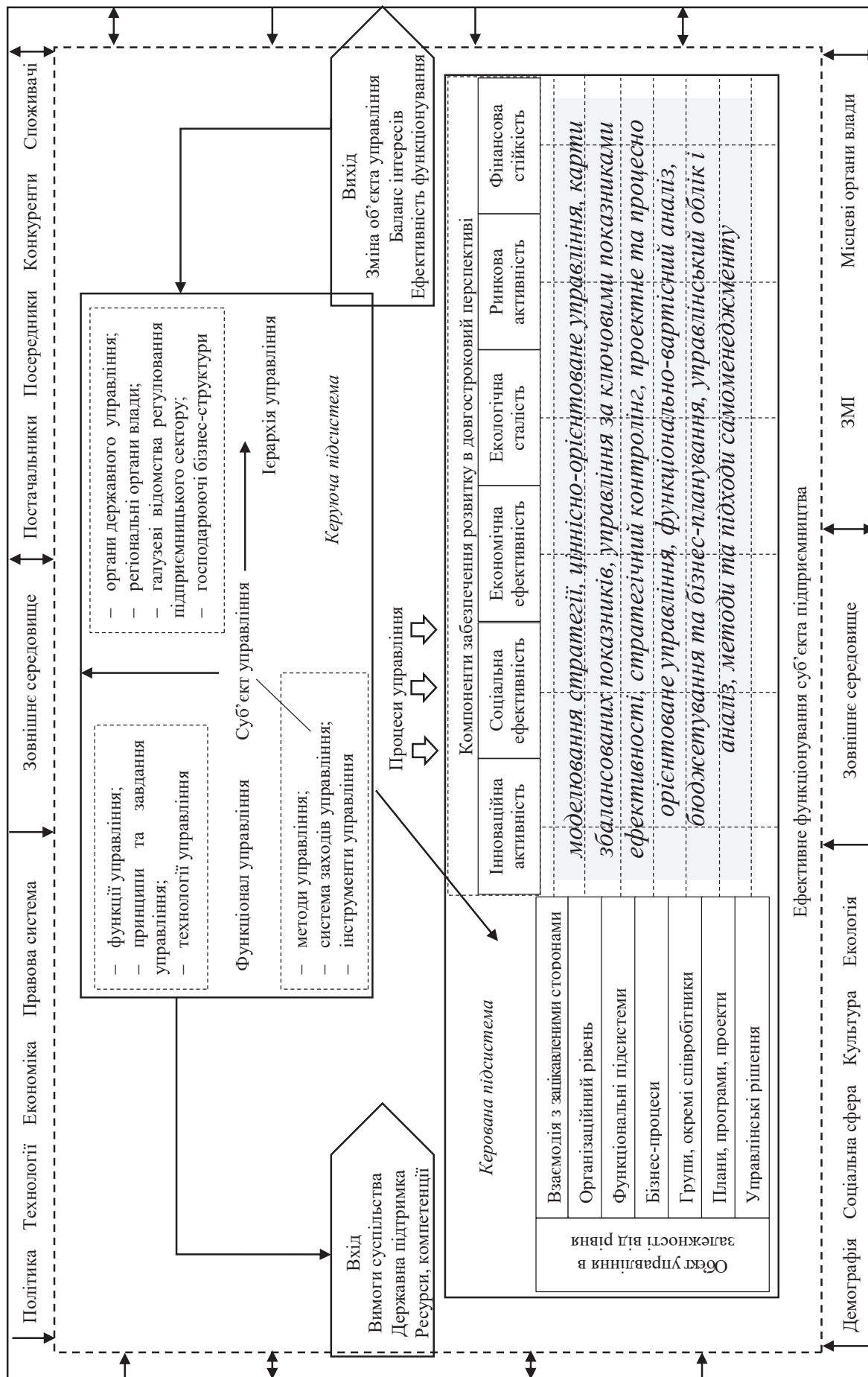

Рис. 2. Механізм управління суб'єктами підприємництва в контексті економічної безпеки

широкого спектру механізмів впливу цільового, інструментального та функціонального характеру. Відповідно до класичної теорії менеджменту для ефективності функціонування суб'єктів підприємництва важливо успішно реалізовувати основні функції управління: планування, організацію, мотивацію і контроль, об'єднані сполучними процесами комунікації і прийняття управлінських рішень. Метою функціонування суб'єктів підприємництва виступає забезпечення балансу максимізації корпоративної та споживчої вартості з урахуванням очікувань та вимог зовнішніх і внутрішніх зацікавлених сторін шляхом гармонізації особистої та організаційної результативності в довгостроковій перспективі.

Методичний інструментарій функціонування суб'єктів підприємництва повинен враховувати широкий спектр науково обґрунтованих і результативно орієнтованих технік, підходів, таких як: моделювання стратегії, ціннісно-орієнтоване управління, карти збалансованих показників, управління за ключовими показниками ефективності, стратегічний контролінг, проектне та процесно орієнтоване управління, функціонально-вартісний аналіз, бюджетування та бізнес-планування, управлінський облік і аналіз, методи та підходи самоменеджменту. Різноманітність властива і керованій підсистемі суб'єкта підприємництва. Так, ефективність функціонування суб'єктів підприємництва може проявлятися на рівні взаємодій з усіма зацікавленими сторонами, організаційному, індивідуальному, груповому рівні, на рівні бізнес-процесів, програм, проектів, планів, управлінських рішень. У процесі взаємодії з усіма зацікавленими сторонами (зовнішніми та внутрішніми), з урахуванням їх очікувань задаються параметри щодо безпечного простору функціонування суб'єктів підприємництва, в рамках якого розробляється та реалізується стратегія розвитку.

Організаційний рівень спрямовує всі наступні рівні виходячи з прийнятих ідеалів суб'єкта підприємництва: цінностей, бачення, місії, ієрархії цілей, стратегій тощо.

Все це дозволяє детермінувати склад, структуру та зміст бізнес-процесів. Організаційний рівень представляє суб'єкт підприємництва в цілому, далі він може бути деталізований до окремих його структурних підрозділів, відділів, функціональних підсистем (маркетинг, управління персоналом, фінансами тощо).

Рівень бізнес-процесів відображає стандартний набір взаємозв'язаних і взаємодіючих видів діяльності для досягнення бажаного результату. На них впливають документообіг, умови праці, оптимальність заданих стандартів і управлінські процедури. Бізнес-процеси протікають незалежно від того помічають їх чи ні, вони можуть як сприяти досягненню цілей функціонування суб'єкта підприємництва, так і перешкоджати їх реалізації. Таким чином, ефективність функціонування суб'єкта підприємництва також залежить від результативності та управління його бізнес-процесами.

Одним з необхідних умов досягнення загальних цілей розвитку є групова діяльність людей на підприємстві. Окремі працівники об'єднуються в групи або команди для успішного виконання своєї роботи. Усвідомлення менеджментом наявності в організації групового тиску та забезпечення певного рівня групової динаміки дозволяє групі взаємодіяти більш ефективно в напрямку реалізації запланованих цільових установок суб'єкта підприємництва.

Успішна кадрова політика, розвинений персональний менеджмент, що поєднує в собі самоменеджмент і управління персоналом дають змогу забезпечити ефективність сталого розвитку суб'єкта підприємництва в довгостроковій перспективі. Індивідуальний рівень являє собою діяльність кожного окремого співробітника в рамках суб'єкта підприємництва.

У розрізі забезпечення стратегічної ефективності розвитку суб'єкта підприємництва важливим є залучення кожного співробітника в трудові процеси, які корелюють з лояльністю клієнтів, позитивно впливаючи на прибутковість бізнесу в цілому [5, с. 15]. Для забезпечення можливості в стратегічній перспективі стійкого розвитку суб'єкта

підприємництва не менш важливе значення мають ефективні плани, програми, проекти. Прийнятний рівень їх ефективності досягається за рахунок нівелювання проблем, що впливають на співвідношення вкладень і одержуваних результатів, а також підвищення координаційних зусиль, інформаційно-аналітичного забезпечення, контролю витрат тощо.

В якості об'єкта управління на нашу думку виступають управлінські рішення менеджерів в межах своїх повноважень одноосібно або із залученням інших осіб. Управлінські рішення є результатом управлінської праці і від якості їх підготовки та реалізації в значній мірі залежить ефективність діяльності самого суб'єкта підприємництва. За сучасних умов розвитку суб'єктів підприємництва підвищення компетенції керівників всіх рівнів, якості інформаційно-аналітичного забезпечення, своєчасності, а також достатності ресурсної підтримки, обґрунтованості застосовуваної методології вирішення проблем дозволяють створити сприятливі умови для якості та ефективності управлінських рішень.

Таким чином, безпосередньо керовану підсистему механізму управління суб'єктами підприємництва пропонується розглядати в матричному вигляді за допомогою виділення об'єкта управління в залежності від рівня вирішення завдань і спрямованості компонентів забезпечення. Їх зв'язок, на нашу думку, може бути представлено за допомогою стандартів, вимірів, ключових показників ефективності, різниці між існуючим і потрібним станом, що відображається в оглядах, планах ефективності та розвитку.

Отже механізм управління суб'єктами підприємництва містить у собі комплекс управлінських рішень і конкретних дій щодо здійснення змін і використання нових можливостей, спрямованих на досягнення прогресивного розвитку суб'єкта підприємництва в довгостроковій перспективі в умовах постійних економічних зрушень макро-, мезо- і мікросередовища.

Запропонований механізм управління суб'єктами підприємництва дозволить збільшити прибутковість їх діяльності, створити необхідні умови для досягнення в довгостроковій перспективі поставлених цілей розвитку підвищуючи таким чином рівень економічної безпеки країни.

Висновки. Сучасний стан розвитку світової економіки, що характеризуються глобальними інтеграційними процесами, вимагають вирішення проблем розвитку та управління соціально-економічними системами будь-якого профілю та рівня. Наявні тенденції єдиного економічного простору обумовлюють необхідність удосконалення парадигми економічної безпеки країни, яка поєднує у собі можливості самостійного розвитку суб'єктів підприємництва з одночасною їх співпрацею за пріоритетними напрямками діяльності з раціональним державним регулюванням підприємницького сектору. Розвиток суб'єкта підприємництва представляється як багатовимірний, безперервний процес змін, що відображає його здатність досягати своїх цілей, маневруючи при цьому обмеженими ресурсами та можливостями під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів середовища, в умовах збалансованого взаємодії екологічних, соціальних та економічних факторів. Ефективність функціонування суб'єктів підприємництва залежить від орієнтованості, напруженості, гнучкості впливів керуючої системи по досягненню найкращим чином певних якісних і кількісних результатів. Тобто необхідне прийняття зважених, обґрунтованих, узгоджених рішень на всіх рівнях (корпоративному, діловому, функціональному, операційному) і у всіх сферах управління (стратегічного, поточного та оперативного управління). Таким чином ефективність функціонування суб'єктів підприємництва забезпечується за рахунок цілеспрямованого управління ними. З позицій системного підходу функціонування суб'єктів підприємництва представлено як сукупність двох взаємодіючих підсистем: суб'єкта (керуючої підсистеми) і об'єкта (керованої підсистеми) управління,

які піддаються постійному впливу факторів. Запропонований механізм управління суб'єктами підприємництва містить у собі комплекс попереджувальних управлінських рішень і конкретних дій щодо здійснення змін і використання нових можливостей в умовах постійних економічних зрушень макро-, мезо- і мікросередовища.

Список літератури:

1. Багдасарян Г.Г., Филобокова Л.Ю. Региональная политика инновационного развития малого предпринимательства в условиях глобализации экономических процессов. *Управление экономическими системами*. 2010. № 4. URL: <http://www.uecs.ru/logistika/item/234-2011-03-24-12-16-11>
2. Варналій З.С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення : монографія. Київ, 2011. 490 с.
3. Ильяшенко С.Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке. *Актуальні проблеми економіки*. 2003. № 3(21). С. 12–19.
4. Колоколов В.А. Предпринимательство в условиях глобализации. *Фундаментальные исследования*. 2005. № 1. С. 75–77.
5. Лопнова Ш. Місце кадрової безпеки в економічній безпеці підприємства. *Проблеми економіки*. 2009. № 4. С. 13–17.
6. Лугова В.М., Голубева Т.В. Соціальна безпека як ключова підсистема безпеки підприємства. *Бізнес Інформ*. 2011. № 10. С. 69–72.
7. Мешалкин В.П., Фомченкова Л.В., Петров И.А. Основные черты глобализации мировой экономики. *Российское предпринимательство*. 2002. № 6(30). С. 25–27.
8. Мішин О.Ю., Мішина С.В. Сутність поняття «економічна безпека підприємства». *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 38. С. 86–92.
9. Новицький Г.В. Теоретико-правові основи забезпечення національної безпеки України : монографія. Київ : Інтертехнологія, 2008. 496 с.
10. Омельчук С.С. Визначення сутності поняття «економічна безпека підприємства» та його складових. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2008. № 6. Т. 1. С. 206–210.
11. Пашнюк Л. Загрози економічній безпеці підприємства та засоби їх нейтралізації. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія Економіка*. 2013. № 20(151). С. 93–96.
12. Погарцева Е. Экономическая безопасность как экономическая категория : обзор научных публикаций. *Международный аграрный научный журнал «Молодежь и наука»*. 2014. № 1. С. 18–19.
13. Рамазанова Н.В. Роль малого предпринимательства в условиях глобализации экономики. *Известия РГПУ им. А.И. Герцена*. 2008. № 74. С. 26–35.
14. Череп А.В., Лубенець І.О. Концептуальні засади економічної безпеки підприємств. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 1. С. 63–66.
15. Ярова Ю.О., Артеменко Л.П. Структура економічної безпеки підприємства в умовах кризи. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2016. № 13. С. 257–263.
16. Bell, D. (1999) *The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting*. New York: Basic Books.
17. Grynko, T., Gviniashvili, T. (2017). Organisational and economic mechanism of business entities' innovative development management. *Economic annals-XXI*. № 165 (5-6). P. 80–83. URL: <https://doi.org/10.21003/ea.V165-17>

References:

1. Bagdasaryan G.G., Filobokova L.Yu. Regionalnaya politika innovatsionnogo razvitiya malogo predprinimatelstva v usloviyah globalizatsii ekonomicheskikh protsessov. *Upravlenie ekonomicheskimi sistemami*. 2010. № 4. URL: <http://www.uecs.ru/logistika/item/234-2011-03-24-12-16-11>
2. Varnalii Z.S. Ekonomichna bezpeka Ukrainy: problemy ta priorytety zmitsnennia: monohrafiia. Kyiv, 2011. 490 s.
3. Ilyashenko S.N. Sostavlyayushchie ekonomicheskoy bezopasnosti predpriyatiya i podhody k ih otsenke. *Aktualni problemi ekonomiki*. 2003. № 3(21). S. 12–19.
4. Kolokolov V.A. Predprinimatelstvo v usloviyah globalizatsii. *Fundamentalnyie issledovaniya*. 2005. № 1. S. 75–77.
5. Lopnova Sh. Mistse kadrovoy bezpeky v ekonomichnii bezpetsi pidprijemstva. *Problemy ekonomiky*, 2009. № 4. S. 13–17.
6. Luhova V.M., Holubieva T.V. Sotsialna bezpeka yak kliuchova pidsistema bezpeky pidprijemstva. *Biznes Inform*. 2011. № 10. S. 69–72.
7. Meshalkin V.P., Fomchenkova L.V., Petrov I.A. Osnovnyie chertyi globalizatsii mirovoy ekonomiki. *Rossiyskoe predprinimatelstvo*. 2002. № 6(30). S. 25–27.
8. Mishyn O.Iu., Mishyna S.V. Sutnist poniattia «ekonomichna bezpeka pidprijemstva». *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. 2012. № 38. S. 86–92.
9. Novytskyi H.V. Teoretyko-pravovi osnovy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy: monohrafiia. Kyiv: Intertekhnolohiia, 2008. 496 s.

10. Omelchuk S.S. Vyznachennia sutnosti poniattia «ekonomichna bezpeka pidpriemstva» ta yoho skladovykh. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. 2008. № 6. Т. 1. S. 206–210.
11. Pashniuk L. Zahrozy ekonomichnii bezpetsi pidpriemstva ta zasoby yikh neutralizatsii. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. T. Shevchenka. Seriiia Ekonomika*, 2013. № 20(151). S. 93–96.
12. Pogartseva E. Ekonomicheskaya bezopasnost kak ekonomicheskaya kategoriya: obzor nauchnyih publikatsiy. *Mezhdunarodnyiy agrarniy nauchnyiy zhurnal «Molodezh i nauka»*. 2014. № 1. S. 18–19.
13. Ramazanova N.V. Rol malogo predprinimatelstva v usloviyah globalizatsii ekonomiki. *Izvestiya RGPU im. A.I. Gertsena*. 2008. № 74. S. 26–35.
14. Cherep A.V., Lubenets I.O. Kontseptualni zasady ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*. 2010. № 1. S. 63–66.
15. Iarova Yu.O., Artemenko L.P. Struktura ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva v umovakh kryzy. *Ekonomichniy visnyk NTUU “KPI”*. 2016. № 13. S. 257–263.
16. Bell, D. (1999). *The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting*. New York: Basic Books.
17. Grynko, T., Gviniashvili, T. (2017). Organisational and economic mechanism of business entities' innovative development management. *Economic annals-XXI*. № 165 (5-6). P. 80–83. URL: <https://doi.org/10.21003/ea.V165-17>